

€iroZONA

LATVIJAS IZVĒLE?

Pirksam biļeti uz Titāniku?

Latvijas valsts ir padarījusi atteikšanos no lata, eiro valūtas ieviešanu un pievienošanas eirozonai par savu oficiālo politiku. Turklāt, neraugoties uz to, ka eirozonas krīze pastiprinās, Latvijas valsts plāno ieviest eiro jau 2014. gada 1. janvārī.

Lai Latvijā ieviestu eiro, nepieciešams grozīt 115 likumus un aptuveni 800 dažādus citus normatīvos aktus. Pievienošanās pasākumu izmaksas sniedzas daudzos desmitos miljonos latu.

Latvijas sabiedrības atbalsts pārejai no latiem uz eiro sasniedzis rekordzemu līmeni un patlaban šādu soli pilnībā atbalstītu vien 4 procenti Latvijas iedzīvotāju, liecina pētījumu centra SKDS aprīlī veiktā aptauja. Ir skaidri redzams, ka vara tautai uzspiež eiro nedemokrātiski un pretēji Latvijas tautas gribai. Tam, protams, ir negatīvas sekas gan ekonomikas jomā, gan Latvijas tautas un valsts attiecībās.

Šajā grāmatā Jūsu uzmanībai piedāvāti gan jaunākie fakti, gan eirozonas attīstības analīze. Latvijas un Dānijas ekspertu viedokļi, argumenti un priekšlikumi dos iespēju izvērtēt iespējamās situācijas attīstības variantus un izraudzīties Latvijai izdevīgākos risinājumus.

Pie tam runa ir par reāliem risinājumiem, nevis kalniešu, vairu un repšu solījumiem, ka „pēc iestāšanās ES Latvija uzplauks kā Grieķija, Spānija, Portugāle”. Turklāt šie solītāji pirms 2003. gada referenduma „aizmirsa” pastāstīt vēlētājiem, ka, salīdzinot ar viņu pašrocīgi parakstītajos iestāšanās līgumos Latvijai piešķirto finansējumu, piemēram, Grieķija pēc iestāšanās ES saņēma piecas (!!!) reizes lielākus eirofondus uz vienu cilvēku.

Izvēloties Latvijas stratēģiju, beidzot jāsaprot, ka ne lats, ne eiro nav reliģijas. Gan lats, gan eiro ir tikai līdzekļi Latvijas tautas labklājības nodrošināšanai. Un lēmumi par valūtas izvēli jāpieņem, vadoties no ekonomiskā izdevīguma, nevis eirofanātisma un eirokangarisma.

Uz jautājumiem, kā labāk nodrošināt savas valsts labklājību un efektīvi aizstāvēt savas valsts intereses, ir vieglāk atrast atbildi, zinot reģiona kaimiņvalstu pieredzi. Politikas zinātnes maģistrs un Dānijas pārstāvis alianzes ES Demokrāti (European Union Democrats www.eudemocrats.org) valdē Lave Brohs (Lave K. Broch) pēc Latvijas Nākotnes Institūta lūguma speciāli šai grāmatai ir sagatavojis rakstu ar situācijas analīzi un skatījumu uz eirozonas attīstību.

Eiropieši ir svarīgāki par eiro

Eiro krīze riskē kļūt daudz ļaunāka, ja virziens netiks mainīts ļoti drīz. Drastiski labklājības un valsts izdevumu samazinājumi gandrīz katrā eirozonas un ES dalībvalstī kopā ar augstiem kredītu procentiem vājākajām eirozonas ekonomikām, neradīs izaugsmi un lielāku nodarbinātību. Tieši pretēji, tas ir ceļš uz vēl dziļāku krīzi, kas rada ekonomikas sabrukuma riskus daudzās eirozonas valstīs. Tas rada arī daudzu cilvēku personisko traģēdiju risku. Dānijā un Zviedrijā mēs bijām daudzi eiro pretinieki, kuri par to brīdinājām jau ilgu laiku pirms finanšu krīzes.

Eiro konstrukcija tika būvēta uz slihta pamata un bez tautu atbalsta. Tikai divās Eiropas Savienības valstīs notika referendumi sakarā ar eiro ieviešanu. Tās bija Dānija un Zviedrija. Abās valstīs vēlētāju vairākums pateica nē eiro pēc ļoti intensīvām debatēm un ar augstu balsotāju aktivitāti (87,6 % Dānijā un 82,6 % Zviedrijā). Savukārt valstīs, kas pievienojās eirozonai, nebija reālas diskusijas par to, ko nozīmē kopīga valūta.

Kopējā valūta nodrošina divas pamatpriekšrocības: Jums nav jāmaina valūta, kad ceļojat eirozonas valstīs; Ir vienkāršāk salīdzināt cenas.

Bet, skatoties plašākā perspektīvā, tie ir **ļoti mazi ieguvumi**. Pirmkārt, vairākumam cilvēku ir VISA vai citas maksājumu kartes un naudas maiņa viņus neapgrūtina. Otrkārt, vairākums cilvēku spēj salīdzināt cenas arī tad, ja atrodas valstīs ar citu valūtu.

Zaudējumi no eiro valūtas ieviešanas ir daudz lielāki. Valstis ar ļoti atšķirīgām ekonomikām ir iespiestas kopējā sistēmā ar vienu, Eiropas Centrālās Bankas vienotajai valūtai oficiāli noteiktu procentu likmi. Atšķirību rezultātā dažas valstis zaudē konkurētspēju.

Otra problēma ir faktā, ka starp eirozonas nācijām nepastāv reāla solidaritāte un šādu solidaritāti nav iespējams izveidot, uzspiežot to no augšas. Tā jāveido, sadarbojoties tautām un pilsoņiem.

Tā saucāmā “palīdzība”, kas tiek sniegta ekonomiski vājākajām valstīm, patiesībā nav palīdzība cilvēkiem. Parasti tie ir jauni aizdevumi, lai glābtu bankas un nodrošinātu aizdevumu procentu un parāda pamatsummas samaksu. Valstis, kam ir problēmas, spiestas maksāt par aizdevumiem augstākus procentus. Piemēram, Spānija maksā ap septiņus procentus gadā, bet tai pat laikā Vācija un eirozonā neietilpstošās valstis Dānija un Šveice maksā ap vienu procentu. (Piemēram, 2012. gada jūlijā desmit gadu aizņēmuma izsolē piesaistot 4,15 miljardus eiro, Vācijas obligāciju ienesīgums sasniedza rekordzemu 1,31 procenta ienesīgumu).

Reāla palīdzība būtu tad, ja bagātākās valstis sniegtu aizdevumus ar zemām procentu likmēm vai vienkārši investētu projektos, kas radītu darba vietas grūtībās nonākušo eirozonas valstu teritorijā. Tomēr jāatzīst, ka reāls problēmas atrisinājums būtu tikai atteikšanās no eiro, jo problēmas tika ieliktas jau šā projekta konstrukcijas pamatos.

Viena no tādām ļoti nopietnām pamatproblēmām ir tas, ka **eiro nav orientēts uz darba vietu un pilsoņu labklājības nodrošināšanu**. Eiro ir tikai elitārs ES projekts, kura vienīgais oficiālais ekonomiskais uzdevums ir cenu stabilitātes nodrošināšana. Pat Amerikas Savienoto Valstu FRS nav tik šauri uzdevumi, jo tai jānodrošina arī nodarbinātība un izaugsme.

Turklāt vienotā valūta slikti darbojas situācijā, kad eirozonas dalībvalstu ekonomikas ir tik atšķirīgas. Dažām valstīm rodas problēmas, bet ieviešot vienoto valūtu eiro, tās ir zaudējušas instrumentus, kas ļautu pašām veikt ekonomikas atveseļošanu.

Labākais, ko Eiropas Savienības līderi var izdarīt tagad, ir atrast veidu kā atbrīvot valstis no eiro mierīgā un organizētā veidā. Piedāvājot, piemēram, Grieķijas tautai iespēju aiziet no eirozonas ar nosacījumiem, kas nenodara ļaunumu viņu ekonomikai. Ja grieķu drahma atkal tiktu ieviesta, Grieķija atgūtu demokrātisku kontroli pār valsts ekonomiku, tā vietā lai atstātu savas valsts tautsaimniecības likteni bankjeru un Eiropas Savienības birokrātu rokās. Tas nebūs vienkāršs ceļš. Tomēr, valstij paliekot eirozonā, Grieķijas ceļš arī nebūs vienkāršāks. Ja jau paredzama galarezultāts abos variantos ir vienāds, tad labāk veikt iziešanu no eirozonas ātrāk un kontrolējamā veidā.

Tas, ka mūsu valstīm ir savas nacionālās valūtas, nebūt nenozīmē, ka mēs nevaram sadarboties un palīdzēt viens otram. Dānija, Zviedrija un Norvēģija, kas ir ārpus eirozonas, visas trīs palīdz grūtībās nonākušajām ekonomikām caur Starptautisko Valūtas Fondu. Tomēr **tieši sava nacionālā valūta dod katrai valstij labāko iespēju radīt tādu ekonomisko sistēmu, kam savā valstī ir sabiedrības atbalsts**.

Islande nesēn parādīja, ka ir iespējams sekmīgi atrisināt krīzes situāciju nelielā valstī, kurai ir sava nacionālā valūta. Viņi akceptēja, ka Islandes kronas vērtība ir samazinājusies un tālāk jābūvē no tāda līmeņa. Devalvējot valūtu, slogs tika sadalīts starp visiem islandiešiem, ieskaitot bagātniekus. Valsts atguva

konkurētspēju. Tagad Islande attīstās, savukārt vairākas eirozonas valstis atrodas lamatās.

Mums Skandināvijā ir no nodokļiem finansētas labklājības valsts tradīcijas. Dānijā mēs lietojam no diviem terminiem - flexibility un security (elastība un drošība) - veidotu terminu flexicurity. Mums ir sociālās drošības tīkls, kas nodrošina ikvienu, ieskaitot personas, kuras nekad nav strādājušas algotu darbu un maksājušas nodokļus. Tomēr uzņēmējam atlaist darbinieku ir vienkāršāk nekā daudzās Dienvideiropas valstīs.

Maksājot augstākos nodokļus Eiropā, mēs zinām, ka rezultātā sasniedzam valstī labu iedzīvotāju izglītības līmeni, lielāku drošību, mazāku noziedzību un radošākus cilvēkus, kuri lielākā mērā strādā darbus, kas tiem patīk, nekā darbus, ko viņi spiesti strādāt. Tas dod labumu uzņēmumiem, jo to personāls ir labāk motivēts. Tā rezultātā mēs iegūstam augstāku darba ražīgumu un konkurētspēju.

Eiro valūtas projekts ir pretstats Skandināvijas labklājības modelim. Ja eiro izdzīvos, tiks ieviesti Eiropas Savienības nodokļi un, kā zināms, Skandināvijas labklājības valsts modeli nebūt nav plānots ieviest visā ES.

Ir vēl viena problēma, kas saistīta ar eiro krīzi. Pieaugošā nabadzība var novest pie neiecietības starp eiropiešiem. Vācieši sāk ienīst grieķus un grieķi vāciešus. Izplatās nepatiesi stereotipi, ka vieni eiropieši ir čakli un citi ir slinki. Tas grauj labas attiecības starp tautām. Tam klāt nāk naidīgas attieksmes riski, ar ko var saskarties viesstrādnieki no citām ES dalībvalstīm un citiem kontinentiem.

Tāpēc ir pienācis brīdis mainīt šīs attīstības virzienu. Mums sadarbojoties jāmēģina atrast individuālus risinājumus dažādām valstīm. Valstis ar mazu parādu var veicināt savu ekonomiku pieaugumu un mēģināt palīdzēt pārējām valstīm, pat ja īstermiņā tas radītu budžeta deficītus.

Savukārt valstīm ar lieliem parādiem jāsaņem godīgi risinājumi un saprātīgas procentu likmes.

Ir pienācis laiks dot tautām lielāku demokrātisku ietekmi, organizējot referendumus par eiro. Ja valsts izvēlas aiziet no eirozonas, tas nav jāuzskata par muguras uzgriešanu Eiropai. Valstīm, kas izvēlējušās aiziet, jāsaņem godīgi un stabili nosacījumi. Bija liela kļūda ieviest vienoto valūtu eiro un izveidot eirozonu, neprasot iedzīvotāju domas.

Šodien mēs redzam, ka Skandināvijas ekspertiem bija taisnība, jau pirms daudziem gadiem pasakot, ka eiro nevar darboties bez kopējas fiskālās politikas un ka **eiro novedīs pie algu un labklājības samazināšanas, kā arī nodokļu pieauguma.**

Dānijas un Zviedrijas referendumos galvenie argumenti pret eiro bija demokrātija un labklājība, bet mēs redzam, ka palikšana ārpus eirozonas deva mūsu valstīm arī ekonomiskus ieguvumus.

Orhusas Universitātē veiktie aprēķini par posmu līdz 2012. gada jūlijam parāda, ka Dānijai būtu bijušas jāsniedz garantijas 338 miljardu Dānijas kronu apmērā (45, 5 miljardi eiro), ja valsts būtu pievienojusies eiro. Dānijas ārējā parāda obligāciju pro-

centu likme tagad ir pat mazāka nekā Vācijas. Turklāt Dānija nekad nav tērējusi miljardus kronu, lai nomainītu savu valūtu.

Vienota valūta vienkārši nav tā vērtā, lai riskētu ar savu valstu demokrātiju un ekonomisko labklājību.

Merkele & Co. izpostīs Eiropu, ja vistuvākajā laikā nesāks rīkoties citādi. Eiropa ir jābūvē no apakšas. Labākais veids, kā to darīt ir nodrošināt, lai mēs varētu ceļot, studēt, pārcelties un draudzēties pāri valstu robežām. Nevis uzspiežot savu politiku otram un aizmirstot par cilvēka faktoru. Laiks veidot Eiropu priekš cilvēkiem.

***

2012. gada vasara ir bagāta ar dramatiskām ziņām no eirozonas, kurai Latvija pagaidām gatavojas pievienoties. Mūsu valsts turklāt jau tagad tērē šim visai apšaubāmajam nolūkam ievērojamus, miljonus latu skaitāmus finanšu resursus.

Šovasar, 2012. gada jūnijā bezdarbs eirozonas valstīs sasniedza rekordaugstu līmeni 11, 2 procentus darbaspējīgo iedzīvotāju (Eurostat dati). Bez darba bija 17,8 miljoni cilvēku. Tas ir lielākais bezdarbnieku skaits, kopš eiro ieviešanas.

ASV prezidents Baraks Obama, 2012. gada jūlija beigās komentējot eirozonas stāvokli, norādīja, ka tās glābšanai pēc iespējas ātrāk jāspēr izšķiroši soļi. Fakti uzskatāmi liecina, ka ASV prezidentam ir taisnība. Pārsteidz, ka Latvijas valdošā koalīcija ir gatava stāties eirozonā pirms tā ir uzzinājusi, kādi pasākumi tiks veikti, cik tie izmaksās un kā tālāk attīstīsies situācija.

2012. gada augustā arī Itālijas premjerministrs Mario Monti intervijā vācu žurnāla Der Spiegel pauda bažas, ka eirozonas krīze jau ir nostādījusi valstis vienu pret otru un var saraut Eiropu gabalos. Monti pauda bažas par Itālijā augošo aizvainojumu

pret Vāciju, Eiropas Savienību un eiro, atklājot, ka šo jautājumu ir pārrunājis arī ar Vācijas kancleri Angelu Merkeli. Tomēr premjerministrs Monti uzskata, ka šī problēma ir daudz plašāka par Itālijas un Vācijas attiecībām.

"Spiediens, kas pavadījis eirozonu pēdējos gados, jau nes Eiropas psiholoģiskā sairumu iezīmes," intervijā atzīmēja Monti. Ja eiro kļūs par Eiropas sašķelšanās cēloni, tiks sagrauti visi Eiropas projekta pamati, uzsvēra Itālijas premjerministrs.

Monti arī aicināja valdību vadītājus saglabāt brīvu telpu manevriem attiecībā uz nacionālajiem parlamentiem: "Ja valdības pieļaus tikt pilnībā saistītas ar parlamenta lēmumiem, (..) Eiropa, visticamāk, sašķelsies, nevis pieredzēs ciešāku integrāciju," viņš piebilda. Šis aicinājums ir ļoti interesants, jo aicina valdības vēl lielākā mērā rīkoties ārpus demokrātiskas kontroles. Tas ir solis totalitārisma virzienā.

***

Daudzi nopietni Latvijas eksperti ir publiski pauduši argumentus, kāpēc Latvijai izdevīgāk palikt ārpus eirozonas. Piemēram, ekonomists, AS „Diena” padomes priekšsēdētājs Jānis Ogsts intervijā presē secina, ka Latvijai nav jāievieš 2014. gadā. Par to varētu domāt pēc 20 – 30 gadiem, kad būsīm tuvinājušies Somijas ekonomiskajai situācijai.

Jaatzīmē, ka jau pēc šīs Ogsta kunga intervijas publicēšanas Somijas finanšu ministre Jutta Urpilainenena paziņoja, ka Somija nopietni izvērtē iespēju izstāties no eirozonas. Ministre uzsvēra, ka **Somija drīzāk apsvērs izstāšanos no eirozonas, nekā maksās citu valstu parādus.** Šāda Somijas pozīcija ir loģiska un būtu beidzot jāpārņem arī Latvijas valdošajai koalīcijai.

Jānis Ogsts uzskata, ka, ieviešot eiro 2014. gadā, Latviju sagaida ilgstoša ekonomiskā stagnācija, kurā tā nonāks kopā ar

eirozonas nabadzīgajām valstīm. „Bez eiro Latvijas izdzīvošanas iespējas ir lielākas”, uzskata Jānis Ogsts.

Viņš uzsvēra, ka tik dažādas valstis kā Grieķija un Vācija nevarēja tikt apvienotas eirozonā un apvienošana likumsakarīgi radīja konfliktu. Ja pagaidām tas ir ekonomisks un finanšu konflikts, tomēr nav izslēgts, ka tālāk var sākties konflikti ar spēka pielietošanu vai pat kari. Neaizmirsīsim, ka ļoti daudzas valstis, kas tagad atrodas ES pagājušos gadsimtos nevis draudzējās, bet karoja savā starpā. Turklāt ES dienvidu un ziemeļu valstīs ir ļoti dažāda mentalitāte. Tai skaitā darbā. Skandināvi strādā ar lielu atdevi, bet grieķi un portugāļi mīl pa dienu pagulēt”.

Andris Ozoliņš, finanšu eksperts, par kura kvalifikāciju liecina viņa sekmīgais trīspadsmit gadu darbs DNB bankas prezidenta amatā, intervijā laikrakstam „Vesti” 2012. gada vasarā izteica sekojošus vērtējumus: „Domāju, ka eirozona ir ļoti dziļā krīzē, kura vēl nav sasniegusi pilnu spēku tālākai eskalācijai.

Gribētos cerēt, ka krīze šo spēku nerasniegs, bet es pagaidām neredzu gudru Eiropas līderu rīcību, kas būtu vērsta uz šīs krīzes pārvarēšanu. Tiek prognozēts, ka satricinājumi vēl būs, un mums jābūt tiem gataviem. Tas attiecas ne tikai uz bankām, bet arī uz to klientiem”.

„Paši gudrākie un tālredzīgākie klienti jau tagad gatavojas tam, ka eirozonas attīstība strauji pasliktināsies. Jābūt aklam, lai neredzētu tādu iespēju. Šie klienti gatavojas – diversificē savus aktīvus. Ir tādi, kas investē jaunos tirgos, lai nebūtu atkarīgi tikai no Rietumeiropas tirgiem. Ir klienti, kas atliek viena otra uz Rietumiem orientēta projekta startu, bet tā ir tālredzīga rīcība.

Ir vērts piecas minūtes palasīt ziņu apskatus un paskatīties aģentūru reitingus, lai situācija pilnīgi skaidri nostātos jums priekšā visā augumā. Piemēram: Šulcs (Eiroparlamenta priekšsēdētājs) atzinis, ka bez nopietniem pasākumiem Eiropas Centrālā Banka drīz zaudēs iespēju kontrolēt paniku tirgū; Grieķijas

premjers prognozē smagu recesiju; Grieķija atkal nav izpildījusi „mājas darbus”; Francijas ārlietu ministrs paziņojis, ka Spāniju nevarēs glābt, ja eirozonas glābšanas mehānismu apjomi netiks palielināti...

Situācija ir ļoti nopietna. Ja būs satricinājumi eirozonā, tad to neapšaubāmi jutīs arī Latvija”.

Atkal solījumi - vēsture atkārtojas?

Eiro simbola € pamatā ir simboliska saikne - grieķu alfabēta burts epsilons. Eiropropagandas apgalvojums, ka divas eiro simbolu šķērsojošās paralēlās līnijas apzīmē stabilitāti, jau izskatās kā anekdote. Jāatzīmē, ka eirooptimistu aģitācijas un eiropropagandas metodes pirms 2003. gada referendumā par dalību ES un tagad, kad notiek aģitācija par iestāšanos eirozonā, ir pārsteidzoši līdzīgas.

Zināmā mērā pārsteidzoši tas ir tāpēc, ka 2003. gada „par” argumentu melīgums ir vispārzināms. Eiroskeptiķu 2003. gadā izteiktie brīdinājumi jau pilnībā ir kļuvuši par mūsu ikdienas dzīves realitāti. Savukārt eirokomisāra Ferhoigena 2003. gada septembra solījumu, ka cenas pēc iestāšanās nepieaugs, nav iespējams nosaukt citādi kā par meliem. Pēc iestāšanās ES cenas Latvijā pieauga vairāk nekā par 100 procentiem. Turklāt ES uzspieda Latvijai PVN pie medikamentiem un apkures. To ziemas mēnešos labi sajūt pilsētu iedzīvotāji.

Līdzīgi ir ar Sandras Kalnietes (tā laika ārlietu ministre), Eināra Repšes (tā laika premjers) izteiktajiem solījumiem. Bet solīšana turpinās. Turklāt, piemēram, Sandra Kalniete, kura ir tieši atbildīga par ārkārtīgi neizdevīgajiem Latvijas dalības noteikumiem ES, pat nekautrējas piedalīties aģitācijas kampaņā par eiro ieviešanu. Iespējams, eirooptimisti uzskata Latvijas vēlētājus par muļķiem, kuri neatceras ne krāpšanu, ne krāpniekus un tukšos solītājus.

Pirms referendumā par iestāšanos ES no Latvijas valdības puses tika noklusēts, ka iestāšanās paketē atrodas arī bezierunu piekrišana ieviest eiro. Euro valūta nebija pieminēta 2003. gada referendumā balsošanas biļetenā. Toties tagad oficiālās lapas eiro.lv propagandisti deklarē: „Latvijas tauta, 2003. gada 20. septembra referendumā nobalsojot par Latvijas pievienošanos ES, vienlaikus izteica atbalstu arī eiro ieviešanai Latvijā”. Tā valdošā koalīcija mēģina izvairīties no godīgas diskusijas ar sabiedrību un ar negodīgām manipulācijām uzspiest Latvijas tautai eiro.

Ir svarīgi, lai Latvijas sabiedrībai būtu tiesības lemt savu likteni un pēc plašas, demokrātiskas diskusijas referendumā balsot par lata lietošanas termiņu. Kaut arī vairas un kalnietes paslepus ir parakstījušas līgumu ar saistībām ieviest eiro, nekas neierobežo Latvijas tautu referendumā pagarināt lata lietošanas termiņu. Jāatzīmē, ka arī Zviedrijas saistības ieviest eiro bija ļoti līdzīgas Latvijas situācijai, tomēr Briselei nācās respektēt Zviedrijas 2003. gada septembra referendumā pieņemto tautas lēmumu atteikties no eiro ieviešanas.

Svarīgi, lai Latvijas vēlētāji netiktu padarīti par otrās šķiras eiropiešiem, kam, atšķirībā no dāņiem un zviedriem, nav tiesību pašiem izlemt savu likteni. Tas ir arī ekonomiski svarīgi, jo eirofondi lielākā mērā tiek piešķirti tiem, kas māk aizstāvēt savas intereses. Piemēram, Polijas zemnieki atrodas daudz labvēlīgākā situācijā par saviem Latvijas kolēģiem.

Līdzīgi 2003. gada referendumam eirooptimisti izplata Latvijas publiskajā telpā dažādus apšaubāmus solījumus un argumentus par labu eiro ieviešanai. Veiksim šo solījumu analīzi.

Pirmais. Eiro ieviešana desmit gadu laikā valstij ļaushot ietaupīt 900 miljonus eiro, apgalvo Latvijas Bankas vadība. Centrālās bankas prezidents ir paziņojis, ka pēc eiro ieviešanas kāps Latvijas kredītreitingi. Rimšēviča ieskatā, to var pateikt pilnīgi droši, jo Igaunijas gadījumā kredītreitingu līdz ar eiro ieviešanu - ne daudz pirms un uzreiz pēc tam - paaugstināja par trim pakāpēm gan reitingu aģentūra "Standard & Poor's", gan arī "Fitch". Augstāks kredītreitings nozīmētu vairāk naudas valsts budžetā, jo lētāki būs valsts parāda pārfinansēšanas procenti.

Uzreiz jāsaprot, ka optimistiskais stāsts par eiro ieviešanas labumiem attiecas tikai uz to gadījumu, ja eirozonā nebūs nopietnu problēmu. Bet, kā mēs visi lieliski zinām, šīs nopietnās problēmas tur jau ir un to ir daudz. Līdz ar to solītie ietaupījumi ir apšaubāmi, bet izdevumi garantēti. Tai skaitā grūtībās nonākušo eirozonas valstu glābšanai. Cik simtus miljonus Latvijai nāktos ieguldīt Grieķijas, Spānijas un nākamjās palīdzības programmās un par cik tas palielinās Latvijas ārējo parādu un procentu maksājumus, mēs no Latvijas bankas neuzzināsim. Tomēr aprēķini liecina, ka tikai Spānijas finanšu sektora glābšanas pirmajā posmā Latvijas iemaksa būtu ap 300 miljoni eiro. Ko mums, protams, nāktos aizņemties.

Turklāt, kā to pārlicinoši pierāda eirozonā neietilpstošās valstis, piemēram, Dānija un Šveice, procentu likmes atkarīgas nevis no dalības eirozonā, bet no valsts ekonomikas stāvokļa.

Rimšēvičs uzskata, ka pēc eiro ieviešanas uzlabosies arī investīciju iespējas. Arī šis arguments, ņemot vērā eirozonas stāvokli, ir kļūdainais. Investori šādos apstākļos izvēlas valstis ar pietiekami stabilu valūtu, kas nav lielās problēmās nonākušais eiro. Latvija pat varētu izmantot eirozonas problēmas investīciju piesaistei, atbrīvojot latu no gremdējošās saites ar eiro.

Jāatzīmē, ka šo iespēju ir pamanījis arī Aivars Lembergs, kurš 2012. gada 1. augustā paziņoja:

„Šādos apstākļos neredzu nekādu izdevīgumu Latvijai pievienoties eirozonai. Pārķāpt no sava mazā kuģīša uz grimstošo „Titāniku” un tikai tāpēc, ka tie uz „Titānika” sauc: pievienojieties mums grimšanas procesā un jūs gūsiet kolosālu baudu! Tad jau vienkāršāk ir uzreiz noslīcināties. Manā skatījumā, **Latvijai jau šobrīd jāatsakās no lata piesaistes eiro.** Jāpāriet uz valūtu grozu, un, jo ātrāk mēs to izdarīsim, jo labāk”.

Latvijas Banka apgalvo, ka eiro ieviešana nozīmēs arī lielāku Latvijas iekšzemes kopproduktu - laikā no 2014. gada līdz 2020. gadam tas jaušot papildus gūt aptuveni astoņus miljardus eiro (5,62 miljardus latu) augstāku kopproduktu, kas būs papildu ieguvums budžetā un ko iedzīvotāji izjutīs kā lielāku skaitu darbavietu. Latvijas Bankas ekonomisti sarēķinājuši, ka līdz 2020. gadam tās būtu 33 000 jaunas darba vietas.

Līdzīgi kā tagad neviens neatbild par tiem politisko pasaku un neizpildīto eirosolījumu cipariem, kas tika nosaukti pirms 2003. gada referenduma, 2020. gadā pilnīgi neviens ne juridiski, ne morāli neatbildēs par kārtējo murgaino eiropasaku, un solījumu neizpildi.

Latvijas Bankas prezidents arī apgalvo, ka eiro ieviešana nodrošinās arī lētākus un pieejamākus kredītus Latvijas mājsaimniecībām. Protams, noklusējot, ka eiro neieviešana, pareizi rīkojoties, nodrošinātu vēl lētākus un vēl pieejamākus.

Reizē ar pāreju uz eiro, kā apgalvo Latvijas Banka, pazudīs

lata devalvācijas bažas, kas pašlaik iecenotas darījumos un apdrošināšanas izmaksās. Tomēr viņš noklusē, ka, ieviešot eiro, darījumu izmaksās tiks iecenoti ļoti nopietnie eirozonas sabrukuma riski.

Kliedēt devalvācijas bažas un nodrošināt lata stabilitāti ir visiešākais Latvijas Bankas uzdevums. Par to viņiem maksā ļoti lielas algas. Tāpēc doma ir vienkārša: nav lata – nav arī lata doto iespēju, bet nav arī ar latu saistīto uzdevumu, atbildības un problēmu. Savukārt parādīsies visas ar eiro kursu, eirozonas stabilitāti un Eiropas Centrālās Bankas noteiktajām procentu likmēm saistītās ekonomiskās problēmas. Bet tajās jau vairs nevarēs vainot tikai Latvijas Banku. Bankas un tās prezidenta darba un atbildības apjoma samazinājums, protams, visticamāk nekādi neietekmēs algu. Un, ja ietekmēs, tad, protams, ne jau samazināšanās virzienā.

Latvijas Bankas prezidents arī uzskata, ka līdz ar eiro ieviešanu valsts iegūs lielāku stabilitāti banku sistēmā, jo finanšu tirgiem „sasaluma reizēs” (!) būs pieejams tiešs Eiropas Centrālās bankas atbalsts.

Kādu stabilitāti eiro ir devis Grieķijas un Spānijas banku sistēmām, mēs jau redzam ikdienas ziņu aģentūru informācijā. Vēl vairākas citas eirozonas valstis strauji tuvojas kritiskajai robežai. Latviju pievienošanās eiro un tālāka eiointegrācija novedīs tieši turpat, kur tā noveda, piemēram, Grieķiju – novedīs bankrotā. Kāpēc? Lūk, to mēs no Latvijas Bankas prezidenta diemžēl neuzzinām. Savukārt fakti liecina, ka bankrotē valstis ar negatīvu maksājumu bilanci, ko parasti izraisa ārējās tirdzniecības deficīts.

Nākamais arguments. Līdz ar eiro ieviešanu gan uzņēmēji, gan iedzīvotāji, kā apgalvo Latvijas Banka, jutīs ietaupījumu no konvertācijas izmaksām, un katru gadu varēs ietaupīt piecdesmit miljonus latu. Laikā līdz 2020.gadam gan privātajam sektoram, gan valsts sektoram uz konvertāciju rēķina būšot

iespējams ietaupīt aptuveni 350 miljonus latu. Iepriekšējos piecos gados valūtas konvertācijām Latvijas valsts kopā ar iedzīvotājiem iztērējusi 420 miljonus latu, kas ir pārāk liela naudas summa, vērtēja Rimšēvičs. Viņš atzina, ka banku sektoram šie ieņēmumi ies secen (statistikā tas, starp citu, parādīsies kā kopprodukta samazinājums par vairākiem desmitiem miljoniem latu, nevis solītais pieaugums), taču banku sektors ... iegūšot no tautsaimniecības attīstības.

Jāatzīmē, ka valsts sektora miljonus latu skaitāmie izdevumi par konvertāciju, kuru precīzu apmēru Rimšēvica kungs diemžēl nenosauc, ir korupcijas vai nolaidības sekas. Nekas netraucēja savlaicīgi ar likumu noteikt, ka valsts sektors visu konvertāciju veic tikai valstij piederošās bankās. Tā vietā miljoni latu ik gadu tiek uzdāvināti pārsvarā ārzemniekiem piederošām komercbankām. Interesanti, vai Latvijas apstākļos privātbankām tik izdevīgi lēmumi tika pieņemti tikai aiz muļķības, vai tomēr par samaksu?

***

Vēl viens arguments, kas liek nopietni izvērtēt eiro ieviešanas lietderīgumu, ir tas, ka līdz ar pāreju uz vienoto valūtu **Latvijai būs jāuzņemas arī milzīgas jaunas finansiālās saistības**. Pievienošanās eirozonai no vienas puses nozīmēs lielāku drošību un ērtības ārzemju investoriem, no otras puses tie būs arī nozīmīgi, miljardos latu skaitāmi tēriņi. Šobrīd tiek runāts par aptuveni 8,7 miljoniem latu, lai sagatavotu tikai valsts informācijas sistēmas vien eiro ieviešanai, nodrošinātu finanšu pakalpojumu pieejamību un veiktu komunikācijas kampaņu. Savukārt pēc eiro ieviešanas Latvijai būs jāiesaistās finanšu grūtībās nonākušo eirozonas valstu glābšanā. Pagaidām publiskota tikai informācija, ka, pievienojoties Eiropas Stabilitātes mehānismam, mūsu valstij piecus gadus būs jāveic iemaksas par kopējo summu apmēram 144,2 miljoni latu jeb 28,8 miljoni latu gadā.

Tomēr Igaunijas iemaksas Eiropas Savienības finanšu stabilitācijas mehānismā (European Financial Stability Facility) ir aprēķinātas DIVU MILJARDU (!) eiro apmērā. Tātad patiesībā arī Latvijas iemaksas būs skaitāmas vairākos miljardos eiro. Plus maksājumi ārkārtas situācijās. Pagaidām šīs milzīgās summas mēģina noklusēt. Piemēram, ja Latvija jau būtu eirozonas dalībvalsts, mēs jau šogad iemaksātu arī ap 300 miljonus eiro tikai Spānijas banku sistēmas stabilizācijai vien.

Izvērtējot Latvijas Bankas argumentus kontekstā ar reālo stāvokli eirozonā, likumsakarīgi atkal rodas jau tās vadītāja E. Repšes laikā aktualizējies jautājums, vai šīs bankas vadība ir pie pilna prāta. Tomēr 2012. gada 25. maijā Rimšēvičs nāca klajā ar paziņojumiem, kas iezīmēja Latvijas Bankas pozīcijas maiņu.

Lūk, šis paziņojums: „Rūpīgi jāseko notikumiem eirozonā”

Latvijas Bankas viedoklis par eiro ieviešanu no vienkāršota uzskata, ka obligāti jāiestājas eirozonā, **ir nedaudz mainījies** līdz viedoklim, ka rūpīgi ir jāseko notikumiem eirozonā, preses konferencē atzina Latvijas Bankas prezidents Ilmārs Rimšēvičs.

Viņš uzsvēra, ka pagaidām nav informācijas vai apstākļu, kas liecinātu, ka Latvijai nevajadzētu iestāties eirozonā (!!!). Tomēr ir jāsaprot, kādas būs situācijas eirozonā pasliktināšanās sekas uz Latvijas tautsaimniecību. Plusu iestājamai eirozonā esot vairāk nekā mīnusu. Eurozona kopumā ir vesela (!!!), tikai dažas valstis netiek galā ar savām problēmām un atstaro to visu uz veselo daļu, sacīja centrālās bankas vadītājs.

Rimšēvičs atzina, ka nav pietiekami skaidrots, kādi būs plusi un mīnusi, kāpēc Latvijai vajadzētu vai nevajadzētu iestāties Eiropas monetārajā savienībā. Latvija nekad nav bijusi tik tuvu šim mērķim - eiro ieviešanai, rezumēja Latvijas Bankas prezidents.

Jāatzīmē, ka šī visai kosmētiskā Latvijas Bankas viedokļa maiņa nekādi nav ietekmējusi praktisko rīcību – Latvijas valsts turpina bezatbildīgi tērēt milzīgus resursus, lai iestātos brūkošajā

eirozonā. Te ekonomista atbildības joma jau beidzas un sākas darbs vai nu cilvēkiem baltos halātos, vai atbildīgiem vēlētajiem, kuri patriec šādas amatpersonas un tās iecēlušos deputātus.

2011. gada 4. novembrī Ventspils mērs Aivars Lembergs preses konferencē paziņoja: Latvija nekādā gadījumā nedrīkst pievienoties eirozonai un **valstsvīrus, kas runā par pāreju uz eiro, nevar saukt par garīgi veselīem.**

"Ja mēs runājam par pāreju uz citu valūtu, tad es tiešām domāju, ka pašlaik tos cilvēkus - valsts vadītājus, kas runā par pāreju uz eiro, atvainojos, es viņus nevaru nosaukt par garīgi veselīem. Man liekas, ka nevar runāt par pāreju uz eiro 2014.gadā. Un ne jau tāpēc, ka Latvija neizpildīs normatīvus. Runa ir par to, ka nekādā gadījumā nedrīkst pievienoties eirozonai," paziņoja Lembergs.

Viņš izskaidroja pagaidām noklusēto: ja Latvija pievienojas eirozonai, tad Latvijai eirozonas Stabilitātes fondā jāiemaksā nauda - 0,4 procenti no Stabilitātes fonda kopējā apjoma. Stabilitātes fonda kopējais apjoms, kas jāizveido, ir viens triljons eiro jeb tūkstotis miljardu.

"Cik ir 0,4 procenti no viena triljona? Tātad tūkstotis ir jāreizina ar 0,4. Rezultāts ir četri miljardi eiro, kas Latvijai būs jāsamaksā par Eiropas stabilitāti. Citiem vārdiem sakot, **Latvija finansēs ekonomikas caurumu lāpīšanu, ko ir radījušas Grieķijas, Itālijas, Spānijas un Portugāles valdības.** Četri miljardi eiro! Tas nozīmē, ka **katrs Latvijas iedzīvotājs vidēji tur iemaksās 2000 eiro.** Citiem vārdiem sakot, Latvijai būs jāiemaksā apmēram septiņu mēnešu budžets, pilnīgi viss. Tagad mēs meklējam 100 miljonus latu, tad mums būs jāmeklē 2,8 miljardi latu, tie būs jākonsolidē," pauda Lembergs.

Ventspils mērs prognozē, ka Latvijai būs jāaizņemas šie 4 miljardi eiro jeb 2,8 miljardi latu, lai pēc tam to uzdāvinātu Grieķijai, un Latvijas tauta par to samaksās.

"Latvijas tauta aizņemsies, lai uzdāvinātu Grieķijai. Kurš ir par to? Kaut vai no klātesošajiem? Par to, ka mēs aizņemsimies un uzdāvināsim Grieķijai. Kurš ir par to? Es jums pateikšu, kurš ir par to. Dombrovskis - par, Vilks - par, valdība - par, parlamenta vairākums - par. Mans priekšlikums ir tāds - lai tie, kuri ir par iestāšanos eirozonā, arī no sava personīgā budžeta veido šo iemaksu fondā 2,8 miljardu latu vērtībā," uzskata Lembergs.

Viņš aizrādīja, ka valdība runā par iestāšanos eirozonā kā par faktu, kā pasi apmainīt. Pie tam jau 2011. gadā budžetā iestāšanās procesam eirozonā paredzēja gandrīz 8 miljonu latu. Vēl jau nav pateikts, cik tā procedūra izmaksās kopā. Un tālāk tas arī izmaksās desmitiem miljonu latu, jo par naudu būs jāmaksā." Mēs tagad drukājam ventus, tas maksā naudu, tas jau nav par velti. Tas naudas apjoms, kas būs jānodrukā... Viss jāmaina, visa informācija, programmatūra, pilnīgi viss," pamatoti secināja Lembergs.

Vai eirobedrē lēksim vieni?

Pašlaik eirozonā ietilpst 17 valstis, tostarp Igaunija, kas eiro ieviesa 2011. gada sākumā. No visām desmit Eiropas Savienības valstīm, kuras nav ieviesušas eiro, vairs tikai Latvija reāli gatavojas iestāties eirozonā.

Dalībvalstis, kas pievienojās Eiropas Savienībai kopā ar Latviju – Polija, Čehija, Ungārija, Bulgārija - neviena neplāno tuvākā laikā ieviest eiro. Polijas ārlietu ministrs Radeks Sikorskis paziņoja, ka Polija eirozonā stāsies tikai 2015. vai 2016. gadā, **ja tas atbildīs Polijas interesēm.**

Principā ir viegli iespējams manipulēt ar iestāšanās datumu eirozonā – vienkārši neatbilstot konverģences kritērijiem: palielinot inflāciju, budžeta deficītu, ilgtermiņa procentu likmes virs pieļaujamā. Tieši šāds ir arī Čehijas valdības pamatojums eiro ieviešanas atlikšanai. Tās vietā viņi nolēma investēt valsts infrastruktūrā.

Pēc 2003. gada 14. septembra referendumā par iestāšanos eirozonā, kad **vairākums zviedru** nobalsoja **pret**, Zviedrija nolēma nepievienoties Valūtas Maiņas Kurasa Otrajam Mehānismam. Tātad tā nepilda dalībai eirozonā noteiktos konverģences kritērijus. Sabiedriskās domas aptaujas parāda, ka ap astoņdesmit procenti zviedru iebilst pret eiro ieviešanu.

Dānijai ir īpašas tiesības nepievienoties eirozonai (izņēmums Māstrihtas līgumā). Lai lemtu par pievienošanos, tā rīkos referendumu. Dānijas valdība saprot, ka krīzes laikā rīkot referendumu par iestāšanos eirozonā ir bezjēdzīgi.

Visdrosmīgāk rīkojas Ungārija. Sākotnēji par mērķi iestājam eirozonā tika izvirzīti 2008. un 2010. gadi. Bet pēc iepriekšējās eirokangariskās valdošas koalīcijas absolūtās sagrauves vēlēšanās, 2011. gadā ministru prezidents Viktors Orbans paziņoja, ka Ungārijai diez vai izdošoties iestāties eirozonā agrāk kā 2020. gadā.

Apvienotā Karaliste tieši tāpat kā Dānija ir privilīģētā lomā Māstrihtas līguma izņēmumu ietvaros. Premiera Tonija Blēra laikā, 2006. gadā bija paredzēts referendums par iestāšanos eirozonā vienlaicīgi ar referendumu par ES konstitūciju. Pēc bēdīgi slavenās Eiropas Konstitūcijas līgumu izgāšanās referendumos Francijā un Nīderlandē, premjerministrs Blērs atcēla abus referendumus. Valdība vairs nesaskata iespēju rīkot referendumu tuvākā laikā.

Eiropas krīzes situācijā absolūtais vairākums Eiropas Savienības valstu, kas pašlaik atrodas ārpus eirozonas, atšķirībā no Latvijas, nesaskata nekādu vajadzību pievienoties eiro.

Igaunija bija pēdējā ES dalībvalsts, kas ieviesa eiro 2011. gada sākumā. Kopš eiro ieviešanas Igaunijā būtiski pieaugusi cilvēku uztvertā inflācija, proti, cilvēku viedoklis (to mēra socioloģiskās aptaujās) par to, cik liels bija cenu kāpums. Faktiskā inflācija (to mēra, veicot cenu reģistrāciju tirdzniecības vietās) fiksēta ievērojami mazāka. Atšķirība ir gandrīz divkārtīga un tas liek domāt par manipulācijām ar statistiku. Šī manipulācija slēpj faktu, ka vislielāko un ātrāko cenu pieaugumu eiro ieviešana Igaunijā izraisīja tieši pārtikai un citām cilvēkiem vitāli svarīgām un ikdienā nepieciešamām precēm.

Arī Eiropas Savienības finansētie pētījumi par cenu pieaugumu Igaunijā un citās valstīs pēc eiro ieviešanas nenoliedz cenu pieauguma faktu. Tomēr Eiropas Savienības finansētie pētnieki uzskata, ka eiro cenu pieaugumā vainojams tikai daļēji un it kā izraisījis nelielu cenu pieaugumu.

Tomēr tieši pēc eiro ieviešanas Igaunijas Pestīšanas armija ziņoja par to, ka trūcīgo ģimeņu bērni vasaras brīvlaikā, kad nesāņem bezmaksas pusdienas skolā, 2011. gada vasarā bija spiesti ēst zāli un koku lapas. Nimmes bērnu Aizsardzības savienība vasarās ik dienas Tallinā un vēl divās pilsētās paēdināja 500 bērnus. Organizācijas vadītājs Kjarts Mere intervijā portālam "Delfi" norādīja, ka tikai šajās pilsētās vien palīdzība bija

nepieciešama divkārt lielākam bērnu skaitam.

BBC atreferē igauņu ekspertu viedokli, ka divu miljardu eiro iemaksa Eiropas Savienības finanšu stabilizācijas mehānismā (European Financial Stability Facility) samazinās ieguvumus no dalības ES. Divi miljardi eiro ir trešdaļa no Igaunijas gada budžeta.

BBC citē igauņu ekspertu Andresu Arraku: "Mēs saņēmām naudu no ES un atjaunojām ceļus un baznīcas. Bet tagad mums pieprasa, lai mēs ieguldām lielu naudu un palīdzam labot kļūdas, ko pagātnē pieļāva Grieķija un citas eirozonas valstis. Tam nav jēgas. Mums jāinvestē nauda Igaunijas nākotnē"

"Eiro zonas krīze ir sasniegusi jaunu un kritisku posmu. Par spīti vērienīgiem krīzes apkarošanas pasākumiem, finanšu tirgi daļā eirozonas reģiona turpina izjust akūtu spriedzi, un tas izraisa jautājumus par monetārās savienības kā tādas dzīvotspēju," sacīts Starptautiskā Valūtas fonda pārskatā, kurā izvērtēta eirozonā īstenotā politika krīzes risināšanas jomā.

Eiro zonā joprojām netiek risināti cēloņi, kuri izraisīja krīzi, un varas institūcijām nav iedarbīgu instrumentu, lai nepieļautu, ka valdību parādi, spriedze banku sektorā un zema izaugsme stimulē situāciju, kad iestājas krīzes apburtais loks, secina SVF.

Ekonomists Andress Arraks, aprakstot Igaunijas pievienošanās eiro, lietoja spārnotu frāzi: "Mēs bijām uzaicināti uz kāzām, bet tās izrādījās bēres".

Ir ļoti svarīgi, lai Latvijas tautai būtu tiesības lemt par lata likteni un eiro ieviešanu demokrātiskā referendumā, kā to drīkstēja dāņi un zviedri. Neļausim sevi padarīt par otrās šķiras eiropiešiem, kuru likteni, atļauju neprasot, lemj Brisele!

EUDemocrats
www.eudemocrats.org

Eiropas Savienības Demokrāti

ES dalībvalstu partiju, kustību un deputātu alianse «Eiropas Savienības Demokrāti» (European Union Democrats, EUD) ir dibināta 2005. gadā. No Latvijas EUD dibinātājs bija Latvijas Nākotnes Institūta valdes priekšsēdētājs Normunds Grostiņš.

EUD apvieno personības un organizācijas visā Eiropā no Skandināvijas un Baltijas valstīm līdz Balkāniem un Ibērijas pussalai. Mēs iestājamies par valstu neatkarību un pret mēģinājumiem padarīt Eiropas Savienību par federālu valsti.

EUD dalībnieki uzskata, ka jāpārtrauc tālāka varas centralizācija Briselē un lēmumi jāpieņem tik tuvu cilvēkiem, cik vien iespējams.

Eiropas Savienība pakāpeniski grauj demokrātiju Eiropā. Arī Latvijā, stājoties ES, tautai jau 2003. gadā tika atņemtas tiesības ar parakstu vākšanu ierosināt referendumus par jebkuriem Eiropas Savienības jautājumiem. Varas nodošana Briselei visā Eiropā palielina plaisu starp pilsoņiem un valdošo eliti. Turklāt

Latvijas pārstāvji EUD kongresā 2006. gadā

varas atdošana Briselei samazina arī pilsoņu iespējas kontrolēt politisko varu.

EUD uzskata, ka lēmumi jāpieņem dalībvalstu parlamentos, demokrātiski atbilstoši vēlēšanu rezultātiem, nevis tikai atbilstoši Eiropas Savienības līgumiem. ES līgumu saturu, kā zināms, interpretē neliels tiesnešu skaits Eiropas Tiesā Luksemburgā. Tā ir nedemokrātiska plaša Eiropas Savienības pamatos.

Soli pa solim Eiropas Parlaments jau vairākus gadus veic likumdošanas darbu, lai ieviestu visās dalībvalstīs tiešus Eiropas Savienības nodokļus. Tas būtu nākamais solis, lai izveidotu federālas Eiropas Savienotās Valstis.

EUD savukārt vēlas Eiropu, kurā draudzīgi sadarbojas suverēnas un neatkarīgas valstis. Vairāk par alianses EUD darbu var uzzināt interneta lapā www.eudemocrats.org

---

«Eirozona - Latvijas izvēle?»

2012

Izdevējs: Latvijas Nākotnes Institūts

Autori: Normunds Grostiņš un Lave K. Broch

LATVIJAI EIROZONAS STABILITĀTES FONDĀ BŪS JĀIEMAKSĀ
ČETRI MILJARDI EIRO! CITIEM VĀRDIEM SAKOT,
LATVIJA FINANSĒS EKONOMIKAS CAURUMU LĀPĪŠANU,
KO IR RADĪJUŠAS GRIEKIJAS, ITĀLIJAS, SPĀNIJAS UN
PORTUGĀLES VALDĪBAS. TĀS NOZĪMĒ, KA
**KATRS LATVIJAS IEDZĪVOTĀJS
TUR IEMAKSĀS 2000 EIRO.**

VIENOTA VALŪTA VIENKĀRŠI NAV TĀ VĒRTA, LAI RISKĒTU
AR SAVU VALSTU DEMOKRĀTIJU UN EKONOMISKO LABKLĀJĪBU.

LATVIJA PAT VARĒTU IZMANTOT EIROZONAS PROBLĒMAS
INVESTĪCIJU PIESAISTEI, ATBRĪVOJOT LATU
NO GREMDĒJOŠĀS SAITES AR EIRO.

LATVIJAI JAU ŠOBRĪD
JĀATSAKĀS NO LATA PIESAISTES EIRO,
JĀPĀRIET UZ VALŪTU GROZU, JO ĀTRĀK, JO LABĀK.

*EU Democrats daļēji finansē
Eiropas Parlaments*
www.eudemocrats.org